

Zápis ze zasedání Výboru pro práva dítěte

ze dne 27. listopadu 2024

Místo a čas konání: Úřad vlády ČR, Rytířská 31, místnost ZM BEZO - 9:00 – 13:00

Přítomni: K. Bělohlávková, Á. Bučinská Němečková, I. Dvořáková (Asociace dítě a rodina, online), L. Felcmanová, D. Hovorka, J. Hrabálek, K. Chábová, D. Kaszper (Republikové forum dětí a mládeže, online), B. Křížanová, P. Najman, H. Nová (Spolek rodinněprávních a opatrovnických soudců), E. Petrová (*předsedkyně*), A. Redlichová, J. Rychlý (Republikové forum dětí a mládeže), J. Řepová (online), P. Schmiedová, M. Šimůnková (online), M. Štěpánková Štýbrová (MŠMT), Š. Tyburcová, P. Wünschová, Klára Ille (online), P. Nečina

Omluveni: A. Křístek, J. Novák, J. Provazníková, P. Šuplerová, P. Forejt

Hosté: K. Sirotková (Platforma pro včasnou péči), K. Trubačová (UNICEF)

Sekretariát ÚV: K. Šimáčková Laurenčíková (zmocněnkyně vlády pro lidská práva), V. Kundrák, D. Šmídová, K. Blahová (tajemnice Výboru)

Program:

1. Aktuality k tématům z minulého zasedání (9:00 – 10:00)
 - a) Informace k novele OZ – nesporné rozvody a nepřijatelnost tělesného trestání dětí (MSP)
 - b) Informace k přípravě návrhu úpravy dětského certifikátu (MSP)
 - c) Informace k přípravě návrhu novely zákona o VOP ke zřízení instituce dětského ombudsmana (KVOP, ÚVČR)
 - d) Aktuální stav péče o nejmenší děti a plány do budoucna
 - a. informace z kulatého stolu k DD3 (*předsedkyně*)
 - b. informace o společném stanovisku MPSV, MZ a MŠMT k deinstitucionalizaci
 - e) Představení Vládního programu Bezpečné dětství a plány do budoucna (Zmocněnkyně pro lidská práva, ÚVČR a MV)
 - f) Aktuální vývoj ohledně nových opatření (MPSV)
 - a. Komise pro šetření nepřírozených úmrtí dětí
 - b. Terénní rodinná asistence
2. Aktuální vývoj příprav nového zákona MPSV o ochraně dětí a podpoře rodin (ÚVČR a MPSV) (10:00-10:30)
 - a) Informace k Memorandu o mezirezortní spolupráci (ZLP)
3. Představení TSI projektu MPSV k novému zákonu MPSV a shrnutí Zprávy UNICEF o hodnocení systému ochrany práv dětí v ČR (K. Trubačová, UNICEF)
Včasná péče o děti – prezentace Platforma pro včasnou péči (Kristýna Sirotková) - (10:30-11:00)

přestávka 11:00-11:10

4. Aktuality z MŠMT (M. Štěpánková Štýbrová) 11:10-11:40
5. Mezinárodní závazky v oblasti dětských práv (11:40 - 12:00)
 - a) prezentace webu mezisoudy.cz
 - b) Sběr etnických dat (ERRC proti ČR) a Metodika ke sběru etnických dat o dětech v institucionální péči (*předsedkyně*)
6. Různé (12:00 - 12:30)

Předsedkyně Výboru přivítala členky a členy Výboru a hostky a hosty a shrnula návrh programu zasedání, který byl schválen všemi členkami a členy Výboru. Dále představila novou tajemnici Výboru, Kristýnu Blahovou.

1. Aktuality k tématům z minulého zasedání

a) Informace k novele OZ – nesporné rozvody a nepřijatelnost tělesného trestání dětí (MSp)

A. Redlichová informovala o přijetí novely ve druhém čtení, nyní bude postoupen Ústavně právnímu výboru s předpokládáním dalším jednáním ve Sněmovně.

P. Wünschová představila kampaň Baci, baci, která byla spuštěna 19. listopadu 2024. Dále zdůraznila nutnost šíření povědomí o nepřijatelnosti tělesných trestů mezi veřejnost paralelně s úpravou zákona. Informovala, že ve státech, které přijaly nepřijatelnost tělesných trestů, se do deseti let výrazně zlepšilo duševní zdraví populace. (detstvibeznasili.cz)

b) Informace k přípravě návrhu úpravy dětského certifikátu (MSp)

Vedoucí oddělení trestněprávní legislativy Ministerstva spravedlnosti, P. Forejt, který se zasedání nemohl zúčastnit, poskytne písemné vyjádření.

Členové a členky Výboru se shodli, že úprava dětského certifikátu musí být doplněna o informační kampaň k zajištění poptávky po tom, aby lidé pracující s dětmi tento certifikát měli. Tímto se vytvoří dobrá praxe a certifikát bude sloužit jako vizitka spolků/organizací, které si jej mohou vyvěsit na webové stránky. Posun návrhu je nyní brzděn diskusí ohledně retroaktivity certifikátu, kterou MSp odmítlo.

c) Informace k přípravě návrhu novely zákona o VOP ke zřízení instituce dětského ombudsmana (KVOP, ÚVČR)

Předsedkyně informovala, že novela je před 3. čtením. V mezidobí nicméně došlo k přesunu gesce zákona na ministra spravedlnosti. Výbor bude vývoj ohledně návrhu sledovat.

ÚKOL: Zařadit aktuální informace o návrhu novely zákona o VOP na program příštího zasedání.

ÚKOL: Přizvat pana P. Forejta z Oddělení trestněprávní legislativy MSp na příští zasedání.

d) Aktuální stav péče o nejmenší děti a plány do budoucna

Předsedkyně předala informace z kulatého stolu k DD3, který se konal 5. listopadu 2024 a na kterém byli zastoupeni všichni relevantní aktéři. Dále informovala o vytvoření společné metodické informace mezi MPSV, MSp a MZ a o workshopu organizovaném MPSV a Justiční akademií a vyzdvihla úspěch ohledně umisťování dětí z rušících se kojeneckých ústavů, přičemž obtížnější případy se týkají jen jednotek dětí.

K. Ille dodala, že za KVOP byly provedeny návštěvy několika zařízení, přičemž v Jihomoravském kraji zůstává jedno problematické zařízení, ke kterému se plánují sejít s autoritami Jihomoravského kraje.

D. Hovorka vyjádřil obavu ohledně neodkladného umisťování dětí do 3 let na straně soudců a OSPODů. Soudem nelze nařídit předběžné opatření pro umístění do zařízení a u umisťování k pěstounům na přechodnou dobu vznikají prodlevy (zejména o víkendech a svátcích).

Účastníci a účastnice se shodli, že s využitím registru pěstounů na přechodnou dobu (jichž je dostatek) a pohotovostních služeb na soudech by v neodkladném umístění dětí do 3 let k pěstounům na přechodnou dobu neměla být žádná legislativní či systémová překážka. Klíčové je, aby si kraje sestavily modely předávání informací a postupů a aby krajské soudy i OSPODy měly přímé kontakty na pěstouny na přechodnou dobu. Vše záleží na funkční a rychlé komunikaci.

ÚKOL: Zaslat členům a členkám Výboru Metodickou informaci MPSV k postupu OSPOD při řešení ohrožení dítěte a zajištění péče s důrazem na děti do 4 let a Doporučený postup k zajištění neodkladné péče u PPPD.

Předsedkyně také informovala o přípravách platformy k diskusi nad potřebnými kroky v souvislosti se schváleným věkovým limitem 7 let pro umístování dětí do ústavní péče, který bude platit za tři roky tak, aby byl proces plynulejší než proces při ukončování činnosti DD3.

e) Představení Vládního programu Bezpečné dětství a plány do budoucna (Zmocněnkyně pro lidská práva, ÚVČR a MV)

Vládní zmocněnkyně pro lidská práva zmínila plánovanou účast na setkání k nově ustanovené sociální komisi krajů, kde představí témata, na kterých se v současnosti pracuje, jako například ukončování činnosti kojeneckých ústavů, umístování starších dětí do ústavní péče apod. Dále informovala o návrhu Vládního programu Bezpečné dětství, který bude předložen vládě na začátku roku 2025. Návrh reaguje na vzrůstající násilí mezi dětmi a agresivitu, vysvětluje péči o duševní zdraví dětí ve školském systému a psychiatrické služby pro děti jako klíčová témata s přímým dopadem na ekonomickou situaci státu apod. Návrh reaguje na mnohé podněty Výboru pro práva dítěte a bude se členy a členkami sdílen pro případné vstupy. Závěrem ZLP dodala, že 4. prosince 2024 se uskuteční akce MŠMT ve spolupráci s K. Chábovou, kde bude představeno integrování funkce ombudsmana do školského systému.

f) Aktuální vývoj ohledně nových opatření (MPSV)

a) Komise pro šetření nepřírozených úmrtí dětí

D. Hovorka informoval, že nově vytvořená komise by se ukotvila po vzoru již existujícího Poradního orgánu MPSV. Změnu statutu pak schvaluje ministr. D. Šmídová doplnila, že ministr Jurečka i ÚV ČR komisi vítají, spuštění nyní záleží na MPSV.

ÚKOL: Na příští zasedání zařadit bod k aktuálním informacím o zřízení komise.

b) Terénní rodinná asistence

D. Hovorka představil plán posílení terénní rodinné asistenci v podobě finančních příspěvků na služby (např. pečovatelská péče, terénní péče, hrazení péče o děti do 3 let) na žádost rodiny. Legislativní ukotvení je zamýšleno tak, aby se stihlo schválit do konce volebního období a pravděpodobně se připojí k některému z legislativních návrhů, který se již projednává. Příspěvek by měl také podpořit včasný záchyt problémů v rodinách a předcházet rizikům odebírání dětí z rodinné péče.

Diskuse se poté stočila k otázce navýšení finančních prostředků existujících služeb, jako například SAS, spíše než zakládání nového mechanismu. Ne všechny rodiny, které by zamýšleným příspěvkem měly být podpořeny, však spadají do podmínek SAS. Členky a členové také vyjádřili obavu nad tím, že nový mechanismus dostatečně necílí na prevenci odebírání dětí z rodin, kde toto hrozí.

ÚKOL: MPSV rozešle svůj návrh na podporu terénní rodinné asistence členkám a členům Výboru.

2. Aktuální vývoj příprav nového zákona MPSV o ochraně dětí a podpoře rodin (ÚVČR a MPSV)

a) Informace k Memorandu o mezirezortní spolupráci (ZLP)

ZLP informovala o podepsání Memoranda ve prospěch všech ohrožených dětí v ČR mezi MPSV, MŠMT a MSp. Memorandum zahrnuje všechny nezbytné změny a opatření a povede k prohloubení mezirezortní spolupráce.

D. Hovorka doplnil ZLP o plán vypracovat RIA k návrhu nového zákona o ochraně dětí a podporu rodin a nechat ji včas projednat, případně schválit před předložením návrhu zákona do připomínkového řízení.

b) Představení TSI projektu MPSV k novému zákonu MPSV a shrnutí Zprávy UNICEF o hodnocení systému ochrany práv dětí v ČR (K. Trubačová, UNICEF)

K. Trubačová představila projekt TSI MPSV k novému zákonu MPSV a shrnula Zprávu UNICEF o hodnocení systému ochrany práv dětí v ČR.

3. Včasná péče o děti – prezentace Platforma pro včasnou péči (Kristýna Sirotková)

K. Sirotková představila činnost platformy a výzkumy Harvard k pozitivním dopadům včasné péče.

Účastnice a účastníci zasedání Výboru se shodli na užitečnosti sestavení národní vize včasné péče o děti a na potřebě ji jednoduše a jasně komunikovat ze strany státu k veřejnosti. Zmíněna však byla chybějící data.

4. Aktuality z MŠMT (M. Štěpánková Štýbrová)

M. Štěpánková Štýbrová informovala o probíhajícím semináři k deinstitucionalizaci a spolupráci s Nadací Sirius ke sběru dat. Dodala, že 4. 12. 2024 proběhne seminář ke střediskům výchovné péče, kde za resort plánují otevřít téma dětského ombudsmana. Dále plánují v příštím roce sérii seminářů cílících na klíčové pracovníky na různá témata (jako například pěstounství) a spolupráci s UNICEF na rozšíření vzdělávání a vytváření materiálů.

ÚKOL: Na některém z příštích zasedání Výboru otevřít téma výchovných ústavů.

5. Mezinárodní závazky v oblasti dětských práv

a) Prezentace webu mezisoudy.cz

b) Sběr etnických dat (ERRC proti ČR) a Metodika ke sběru etnických dat o dětech v institucionální péči (předsedkyně)

6. Různé

Členky a členové se shodli na potřebě včasné a jednotné podpory za kandidáta na dětského ombudsmana za Výbor pro práva dítěte.

L. Felcmanová ve spolupráci s P. Kačírkovou sestavily sérii dotazů na MPSV, které reagují na prezentaci Terezie Pémové a Doporučení EU k tvorbě integrovaných systémů ochrany dětí (zaslány členkám a členům Výboru).

Závěr

Předsedkyně z důvodu naplněného času poděkovala přítomným za účast a zasedání ukončila. Další zasedání se uskuteční v únoru 2025.
